

JERZY LEFELD

NOWE STANOWISKO LILIOWCÓW

KIELICHY LILIOWCÓW w osadach triasu należą do rzadkości. Pomijając trias śląski oraz niektóre znaleziska w Niemczech, kielichy krynoidowe znane są tylko z bardzo nielicznych miejsc w Alpach. W triasie pozaeuropejskim znaleziono dotychczas jedynie poszczególne okazy. Szczątki łodyżek liliowców rodzaju *Dadocrinus* znane są z wielu miejsc w triasie obydwu facji — epikontynentalnej i alpejskiej.

Z osadów triasu wierzchowego fałdu Giewontu podaje E. Passendorfer (Regionalna Geologia Polski, t. I, z. I, str. 38) występowanie poszczególnych krążków i odcinków łodyżek gatunku *Dadocrinus gracilis* (B u c h).

W ubiegłym sezonie, podczas opracowywania jednego z profili stratygraficznych triasu wierzchowego fałdu Giewontu w dolinie Kasprowej, natrafiłem na sporą ilość szczątków liliowców należących do rodzaju *Dadocrinus*. Znalezione skamieniałości występują w warstewce o miąższości 1,5—2,5 cm wśród ciemnych wapieni, stanowiących stropową partię środkowego triasu fałdu Giewontu. Warstewka zawierała kilka dość dobrze zachowanych koron, kilkadziesiąt kielichów oraz znaczną ilość łodyżek, nierzadko związanych z kielichem. Okazy widoczne są bardzo dobrze na spągowej powierzchni warstewki. Kielichy, szczątki ramion często z doskonale zachowanymi pinnulami, długie (do 10 cm) odcinki łodyżek, a miejscami całe korony razem z łodyżkami leżą na tejże powierzchni w dużym nagromadzeniu, ułożone w różnych kierunkach. Wśród krynoidów zdarzają się miejscami źle zachowane, drobne węzowidła. Nierzadko kilka kielichów liliowców leży jeden na drugim. W miejscu ich znalezienia szczątki wypełniają całkowicie miąższość warstewki, która zawiera je tylko na parometrowej przestrzeni. Idąc wzdłuż jej biegu można zauważyć, że fauna staje się coraz rzadsza, aż w końcu warstewka okazuje się wapieniem z bardzo nielicznymi krążkami łodyżek. Liliowce te należą tylko do jednego gatunku *Dadocrinus gracilis* (B u c h) sensu lato.

Jak z tego wynika, występowanie tej fauny jest przestrzennie ściśle ograniczone. Przytoczone fakty wykazują, że fauna ta nie była przenoszona przez fale. Ewentualny transport mógł wynosić najwyżej kilka metrów. Liliowce dostały się do osadu niemalże na miejscu ich życia, a więc tam, gdzie istniała swego rodzaju „łaka krynoidowa“, złożona z osobników tylko jednego gatunku, podobnie jak to można obserwo-

wać we współczesnych biotopach krynoidowych na dnie mórz.

Rodzaj *Dadocrinus* znany jest głównie z triasu Alp Wschodnich i Górnego Śląska. W Alpach gatunek *Dadocrinus gracilis* wyznacza najniższy anizyk (Gracilis — Schüchtem), a na Górnym Śląsku — dolny wapień falisty. Zaznaczyć jednak należy, że krążki rodzaju *Dadocrinus* były znajdowane w Alpach również i w wyższych poziomach triasu niż dolny anizyk.

Ponieważ fauna ta występuje w stropowej części triasu fałdu Giewontu, to wiek najwyższego poziomu wapieni triasowych można określić na dolny anizyk. Prowadzone obecnie badania pozwolą na dokładne określenie gatunku oraz związków łączących tę faunę z gatunkami znanymi z Alp i Górnego Śląska.